

industrien vil i forholdsvis ringe Grad løkke den til sig. Og den Frygt, der, vistnok uden Grund, næres for Fabrikindustrien, den maa være tilstede ligesaagodt nu, som naar en større Næringsfrihed indtræder, thi den større Fabrikindustri har fra Regeringens og Lovgivningens Side været opmuntret og beskyttet; der har ingenlunde været lagt Hindringer iveien for den. Har man altsaa Frygt for den, saa maa denne Frygt ligesaagodt eksistere under de nærværende Forhold, som naar Næringsfrihed indtræder. Et Spørgsmaal, som ofte forvexles med Spørgsmaalet om en større eller mindre Næringsfrihed, er det, om et Land kan yde et passende Udkomme til Befolkningen, eller om der er en Overbefolkning. I de Lande, hvor der er over det dobbelte Antal pr. □ Mill, imod hvad der findes her, der er det naturligt, at de stærke Svingninger, som indtræde under syguende Næringsforhold i enkelte Retninger, faae en ganske anden gjen-nemgribende Indflydelse end f. Ex. her, hvor den høiere Industri er i mindre Grad udviklet; men, som sagt, paa Udviklingen af den vil denne Lov neppe faae nogen stor Indflydelse, i alt Fald ikke umiddelbar. Den ærede Taler siger, skulle vi ønske, at Kjøbstæderne florere eller ikke? Naar Spørgsmaalet stilles saaledes, kan det ikke være tvivlsomt, at vi jo maae ønske deres Udvikling; men jeg troer ingenlunde, at Kjøbstæderne ville gaae tilbage ved en større Næringsfrihed; jeg troer tværtimod, at de ville udvikle sig og gaae frem under den større Frihed. For Tiden er netop et af de Forhold, den ærede Taler fremhævede, af væsentlig Skade for Kjøbstæderne. Nu er det nemlig vanskeligt for dem af Kjøbstædernes Befolkning, der ikke der kunne ernære sig, at nedfætte sig paa Landet. Paa den Maade, som Bevillingsvæsenet, idetmindste i flere Dele af Landet, opfattes, gives der meget sjelden Bevilling til Kjøbstadhaandværkerne til at nedfætte sig paa Landet; men det forbeholdes Landboere. Dette Forbehold leder selvfølgelig til, at den, der engang er thyet til Kjøbstaden og ikke kan ernære sig der ved sine Hænders Gjerning, maa falde Fattigvæsenet til Byrde, medens han paa Landet mulig kunde see et beqvemt Sted, hvor han kunde tjene Brødet til

sig og Familie. Det er fordærveligt for den Enkelte; det er fordærveligt for Communerne, som maae udrede Fattigbidrag; det er til Skade for Landet, som gaaer glip af en dygtig Haandværker; det er til Skade for Staten, som trives bedst, naar dens Borgere kunne finde passende Udkomme. Det er derfor, jeg troer, at Kjøbstæderne oversee, at deres Tilstand, som den for Tiden er, ingenlunde er meget gunstig, og at de ville vinde betydeligt i flere Retninger ved en større Næringsfrihed. Dette skal jeg imidlertid ikke gaae videre ind paa. Blandt de særlige Spørgsmaal, som er reist, skal jeg kun henlede Opmærksomheden paa et enkelt; idet jeg forøvrigt maa erkende med den ærede Rigsdagsmand for Holbæk Amts 2den Valgfreds (Tscherning), at flere af de Classedelingene, som findes i Loven, vistnok ville være vanskelige at gennemføre; men dersom det kan bidrage til at gjøre Loven mere antagelig deels for Kjøbstæderne, deels for Andre, som frygte for den større Næringsfrihed, da kan jeg for mit Bedkommende ikke ansee dem for saa fordærvelige, at man af den Grund skulde stemme mod Loven.

Det, jeg skulde henlede Opmærksomheden paa, er Bestemmelserne om Høkerhandel, Brændeviinshandel og Alt, hvad dertil hører. Der er i Loven et forskjelligt Princip gien-nemført for Landet og Kjøbstæderne. Medens man har været meget sparsom med at tildele Landboere Rettighed til udskænkte Brændeviin, som kun kan meddeles ved kongelig Bevilling, har man i Kjøbstæderne tillagt mange Personer Ret deels til Handel, dermed, deels til Udskænkning deraf. Det er i sin Orden, at man lader alle dem, der have Ret til Udskænkning, bevare denne Ret; men jeg troer paa den anden Side, at det er høist vigtigt, at den almindelige Nydelse af Brændeviin bliver indskrænket, og vi maae her følge omtrent den samme Vej som i Norge, for at naae dette Maal. Ved at gjøre Brændeviin til Gjenstand for særlig Handel, ved at indskrænke Handelen til større Qvantiteter og ved en Beskatning, som fordeles mellem de forskjellige Handlende, maa man søge lidt efter lidt at indskrænke deres Antal, som drive denne Han-